

GIẢI PHÁP TĂNG CƯỜNG QUẢN LÝ NỢ ĐỘNG THUẾ TẠI TỈNH QUẢNG BÌNH

TS. NGUYỄN XUÂN HẢO; ThS. ĐOÀN VĨ TUYẾN

Hội Kế toán và Kiểm toán Quảng Bình

Xác định thuế là nguồn thu chủ yếu của ngân sách, tỉnh Quảng Bình luôn chú trọng và chỉ đạo sâu sát đối với công tác quản lý thuế, với sự nỗ lực quản lý thu của cơ quan thuế trên địa bàn, số thu thuế hàng năm đều đạt và vượt dự toán cấp trên giao, góp phần cân đối thu chi ngân sách. Đạt được kết quả này, người nộp thuế (NNT) có vai trò và đóng góp quan trọng vào nguồn thu ngân sách, tạo việc làm và thu nhập cho người lao động. Tuy vậy, thời gian gần đây, tình trạng nợ đọng thuế trên cả nước cũng như tại tỉnh Quảng Bình đang trở thành vấn đề đáng quan tâm. Vì vậy việc nghiên cứu đề ra giải pháp nhằm tăng cường công tác quản lý nợ đọng thuế cho địa phương là rất cần thiết.

Thực trạng nợ đọng thuế tại Quảng Bình

Giai đoạn 2015-2020, nợ đọng thuế có xu hướng tăng cao (xem bảng).

Tổng số tiền nợ thuế năm 2015 là 259 tỷ đồng, tăng mạnh đến năm 2019 là 450,5 tỷ đồng, năm 2020 nợ thuế có sự chững lại là nhờ thực hiện Nghị quyết số 94/2019/QH14, Cục Thuế Quảng Bình đã đề nghị UBND tỉnh ban hành quyết định xóa nợ cho 4.763 NNT với số tiền 39,86 tỷ đồng. Bình quân mỗi năm số tiền nợ thuế tăng 39 tỷ đồng tương ứng tốc

độ tăng 15,08%.

Đến ngày 31/12/2020, tổng nợ thuế toàn tỉnh là 454,3 tỷ đồng, tăng 3,5 tỷ đồng (tăng 0,8%) so với thời điểm 31/12/2019, trong đó: *Theo tính chất nợ*, nợ khó thu của các đơn vị giải thể, phá sản, bỏ địa điểm kinh doanh là 82 tỷ đồng, giảm 98 tỷ đồng tương ứng giảm 54,4%, nợ có khả năng thu là 372,3 tỷ đồng, tăng 101,2 tỷ đồng tương ứng tăng 37,3%; *Theo sắc thuế*, tiền nợ của các loại thuế, phí và lệ phí là 166,3 tỷ đồng, chiếm tỷ lệ 36,6%, tiền nợ của thuế tài nguyên, tiền thuê đất, tiền cấp quyền khai thác khoáng sản là 136,5 tỷ đồng, chiếm tỷ lệ 30%, tiền phạt chậm nộp, tiền chậm nộp 151,5 tỷ đồng, chiếm tỷ lệ 33,4%; *Theo địa bàn*, tổng nợ của các chi cục thuế (CCT) đều có giảm, tuy nhiên số nợ có khả năng thu tại CCT khu vực Tuyên Hóa - Minh Hóa tăng 71,4%, CCT khu vực Quảng Trạch - Ba Đồn tăng 83,9%, CCT khu vực Đồng Hới - Quảng Ninh tăng 26,2%, CCT huyện Bố Trạch và CCT huyện Lệ Thủy cả hai chỉ tiêu tổng nợ và nợ có khả năng thu đều giảm. Riêng Văn phòng Cục Thuế Quảng Bình chỉ tiêu tổng nợ và nợ có khả năng thu đều tăng lần lượt là 15,4% và 37,8%. Đối với NNT có số nợ lớn, kéo dài: số NNT có tiền thuế nợ đến 90 ngày và

Bảng: Tổng hợp tình hình nợ đọng thuế tại Quảng Bình giai đoạn 2015-2020

Đơn vị: Tỷ đồng

Chỉ tiêu \ Thời điểm	31/12/15	31/12/16	31/12/17	31/12/18	31/12/19	31/12/20
Tổng số tiền thuế nợ	259,0	286,4	316,3	357,9	450,5	454,3
Nợ có khả năng thu	164,5	180,9	176,4	199,8	270,9	372,3
Nợ khó thu	94,5	105,5	139,9	158,1	179,6	82,0

Nguồn: Cục Thuế Quảng Bình

trên 90 ngày có khả năng thu vãn tương đối lớn, có 176 đơn vị với số tiền thuế nợ trên 343,7 tỷ đồng, trong đó có 143 đơn vị có tiền thuế nợ trên 90 ngày với số tiền thuế nợ trên 245,1 tỷ đồng.

Nguyên nhân nợ đọng thuế

Một là, doanh nghiệp (DN) làm ăn thua lỗ dẫn đến giải thể, phá sản hoặc tự bỏ kinh doanh; Do gặp khó khăn trong sản xuất kinh doanh, thu hồi công nợ, khả năng thanh toán thấp dẫn đến nợ thuế; Các DN đầu tư vào lĩnh vực hoạt động khai thác khoáng sản, khu nghỉ dưỡng chậm triển khai làm phát sinh khoản nợ tiền thuê đất, tiền cấp quyền khai thác khoáng sản, tiền chậm nộp.

Hai là, ý thức chấp hành pháp luật thuế của một số DN, NNT chưa cao, còn chây ỳ, chiếm dụng tiền thuế. Tiền thuế, tiền thuê đất hết thời gian gia hạn nộp thuế quy định tại Nghị định số 41/2020/NĐ-CP ngày 8/4/2020 của Chính phủ nhưng các DN chưa thực hiện nộp ngân sách.

Ba là, sự phối hợp giữa các cấp, các ngành để tháo gỡ khó khăn cho DN, trong thu hồi và cưỡng chế nợ thuế còn hạn chế, hiệu quả chưa cao.

Bốn là, các biện pháp cưỡng chế tiếp theo như kê biên tài sản, bán đấu giá tài sản kê biên, thu tài sản của đối tượng bị cưỡng chế gặp khó khăn, không thực hiện được vì NNT không còn tài sản hay tài sản đã thế chấp tại các tổ chức tín dụng.

Năm là, số lượng cán bộ làm công tác quản lý nợ thiếu so với đối tượng nợ thuế; trình độ cán bộ không đồng đều đã ảnh hưởng lớn đến công tác phân tích, đánh giá nợ để có giải pháp đôn đốc, cưỡng chế phù hợp, hiệu quả. Tại các CCT chức năng quản lý nợ và cưỡng chế nợ thuế lồng ghép trong đội kiểm tra thuế, nên công tác nợ có phần chưa thực sự được quan tâm đúng mức.

Sáu là, nguyên nhân khách quan, do đại dịch Covid-19 bùng phát, thực hiện giãn cách xã hội và thiên tai, bão lụt... làm cho nhiều NNT bị thiệt hại nặng nề, sản xuất kinh doanh thua lỗ, phải ngừng hoặc chấm dứt hoạt động,

không còn nguồn tài chính để nộp tiền thuế nợ cho NSNN.

Giải pháp tăng cường quản lý nợ đọng thuế trong thời gian tới

Giải pháp đối với cơ quan thuế tỉnh Quảng Bình

Một là, có biện pháp phù hợp tăng cường quản lý nợ đọng thuế ở hộ kinh doanh (HKD): Tiến hành giao ban, phân tích đánh giá, rút kinh nghiệm, chỉ đạo và triển khai các biện pháp thích hợp để thu nợ đọng thuế, đặc biệt là đối với tiền thuế nợ từ 121 ngày trở lên luôn chiếm tỷ trọng rất lớn, đối các HKD ở các địa bàn thành phố Đồng Hới, thị xã Ba Đồn và các huyện chiếm tỷ trọng nợ thuế cao. Cần tham mưu, đề xuất với UBND tỉnh đưa ra những chính sách, giải pháp tháo gỡ khó khăn, hỗ trợ kịp thời và phù hợp đối với các ngành dễ bị tổn thương bởi tác động từ phía khách quan dẫn đến kinh doanh kém hiệu quả, thua lỗ, tiền nợ thuế lớn và kéo dài, như bán buôn, bán lẻ, sửa chữa ô tô, xe máy và xe có động cơ khác, tài chính, ngân hàng, bảo hiểm, dịch vụ lưu trú và ăn uống,...

Hai là, tăng cường quản lý nợ đọng thuế các doanh nghiệp

Phân công, giao nhiệm vụ thu nợ thuế, xử lý nợ và tiền thuế nợ hàng năm cho các phòng, các CCT đến từng đội thuế, từng cán bộ, công chức quản lý nợ, gắn cụ thể với từng DN nợ thuế. Tổ chức theo dõi, giám sát, kiểm tra chặt chẽ tiến độ thực hiện các biện pháp quản lý nợ và cưỡng chế nợ thuế, tiến độ thu nợ, xử lý nợ hàng tháng đảm bảo chỉ tiêu thu nợ, xử lý nợ và tiền thuế nợ hàng năm đã được giao.

Phân tích, xử lý số liệu để nắm các đơn vị có số nợ tăng đột biến, từ đó đề xuất biện pháp thu nợ kịp thời. Tăng cường các biện pháp quản lý và đôn đốc nộp nợ thuế; kiên quyết áp dụng các biện pháp cưỡng chế theo luật định để thu nợ thuế đối với các đơn vị chây ỳ, thiếu ý thức thực hiện nghĩa vụ thuế, đặc biệt là đối với tiền thuế nợ từ 121 ngày trở lên luôn chiếm tỷ trọng rất lớn.

Triển khai thực hiện các biện pháp đôn đốc và cưỡng chế thu nợ thuế đối với các DN có số tiền thuế nợ lớn đến 90 ngày và trên 90 ngày theo đúng quy định của Luật Quản lý thuế và các văn bản hướng dẫn thi hành. Đối với các DN chỉ có số tiền thuế nợ dưới 90 ngày, đề nghị bộ phận thanh tra - kiểm tra chủ trì phối hợp với các bộ phận có liên quan thực hiện đầy đủ các biện pháp đôn đốc như gọi điện thoại, nhắn tin, gửi thư điện tử, mời DN lên làm việc, bộ phận quản lý nợ ban hành thông báo gửi cho DN nhằm thu hồi tiền nợ thuế vào NSNN. Ngoài ra, hàng tháng, sau khi khóa sổ thuế, Cục Thuế rà soát, lập danh sách NNT nợ thuế thuộc trường hợp phải công khai lên báo, đài và website của cơ quan thuế, đồng thời tổng hợp danh sách các DN có số tiền thuế nợ từ 5 tỷ đồng trở lên gửi danh sách về Tổng cục Thuế, Bộ Tài chính.

Ba là, chú trọng công tác phối hợp với các sở, ngành và chính quyền cấp huyện triển khai biện pháp hữu hiệu thu nợ thuế, đặc biệt đối các DN ở thành phố Đồng Hới, huyện Tuyên Hóa, Bố Trạch và các những địa bàn chiếm tỷ trọng nợ thuế cao qua các năm gần đây. Tăng cường phối hợp với Kho bạc Nhà nước tỉnh thực hiện khấu trừ tại nguồn đối với số tiền nợ thuế của các đơn vị xây dựng cơ bản bằng vốn ngân sách; thực hiện thu nợ đọng thuế qua công tác hoàn thuế; phối hợp với Sở Tài nguyên và Môi trường thu nợ đọng thuế qua việc cấp, gia hạn quyền khai thác khoáng sản, tiền thuê đất; phối hợp với Sở Kế hoạch và Đầu tư thu nợ đọng thuế qua cấp giấy chứng nhận đầu tư các dự án của các DN.

Bốn là, cơ quan thuế cần áp dụng hệ thống chỉ tiêu đánh giá, giám sát và cảnh báo nợ đọng thuế, coi trọng và thực hiện dự báo nợ thuế, đồng thời, vận dụng mô hình quản lý nợ thuế tối ưu.

Năm là, tăng cường công tác tuyên truyền phổ biến giáo dục pháp luật thuế cho NNT và toàn xã hội; công khai thông tin nợ thuế và tuyên dương người nợ thuế đã nộp đủ số tiền nợ thuế.

Giải pháp đối với công chức thuế Quảng Bình

Một là, đội ngũ công chức cần phải đáp ứng tốt, ngày càng nâng cao phẩm chất chính trị và năng lực công tác, tận tâm với nhiệm vụ được giao. Trong thực thi nhiệm vụ, công chức thuế phải đúng thủ tục, quy trình và thời gian xử lý nhanh chóng, đúng quy định; đồng thời, luôn minh bạch, công tâm trong thực thi nhiệm vụ.

Hai là, công chức thuế cần coi trọng quyền lợi của NNT, tích cực tuyên truyền, phổ biến pháp luật về thuế, quản lý thuế và quản lý nợ thuế một cách hiệu quả.

Ba là, công chức thuế cần chủ động tham mưu, đề xuất ý kiến cho lãnh đạo cơ quan thuế trong việc chỉ đạo giải quyết công tác quản lý và cưỡng chế nợ thuế.

Giải pháp đối với người nộp thuế

Các DN và HKD cần tiếp tục nỗ lực vượt qua khó khăn, duy trì ổn định, biết nắm bắt cơ hội kinh doanh, nâng cao kết quả và hiệu quả hoạt động kinh doanh. Các DN cần tái cơ cấu vốn, phát huy tác dụng của các công cụ tài chính, tăng sức cạnh tranh, đầu tư hạ tầng công nghệ thông tin. Phải chấp hành và tuân thủ tốt các nghĩa vụ thuế.

Giải pháp đối với cơ quan hữu quan

Cần tạo lập một môi trường thuận lợi, Chính phủ, các bộ ngành và các cơ quan hữu quan cần định hướng, dẫn dắt và kích thích mọi hoạt động sản xuất kinh doanh. Cùng với đó là các điều kiện, trong đó chú trọng đảm bảo tốt điều kiện về quản lý, ưu tiên tạo điều kiện với NNT, sự phối hợp giữa ngành thuế với các cơ quan chức năng một cách chặt chẽ và có hiệu quả, tiếp tục hướng dẫn, hỗ trợ NNT trong việc phòng, chống và né tránh về các trở lực bất thường, khách quan.

Tỉnh Quảng Bình đã xác định thuế là nguồn thu chủ yếu của ngân sách địa phương, nhưng với tình hình nợ đọng thuế ngày một tăng cao và diễn biến phức tạp như hiện nay thì việc đánh giá thực trạng và nghiên cứu đề xuất các giải pháp nêu trên sẽ góp phần tăng cường công tác quản lý nợ đọng thuế, thu hồi nợ thuế và cân đối ngân sách để phục vụ cho sự phát triển kinh tế - xã hội tỉnh nhà trong thời gian tới ■